लोकस्य सीमन्तकरी मर्य्यादा लोकभाविनी। सम्यग्नीता दण्डनीतिर्यथा माता यथा पिता।
यस्यां भवति भूतानि तद्विद्धि मनुजर्षभ। एष एव परो धर्म्मो यद्राजा दण्डनीतिमान्।
तस्मात् कौरव्य धर्म्मेण प्रजाः पालय नीतिमान्। एवं वृत्तः प्रजा रक्षन् स्वर्गं जेतासि दुर्ज्जयं। २७००
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि राजधर्म्मानुशासनपर्व्वणि ऊनसप्ततोऽध्यायः॥ ६९॥

॥ युधिष्ठिर उवाच॥ केन वृत्तेन वृत्तज्ञ वर्त्तमानो महीपतिः। सुखेनार्थान् सुखोदर्कानिह च प्रेत्य चाश्नुयात्।
॥ भीष्म उवाच॥ अयं गुणानां षट्त्रिंशत्षट्त्रिंशद्गुणसंयुतः। यान् गुणांस्तु गुणोपेतः कुर्व्वन् गुणमवाप्नुयात्।
चरेद्धर्म्मानकटुको मुञ्चेत् स्नेहं न नास्तिकः। अनृशंसश्चरेदर्थं चरेत् काममनुद्धतः।
प्रियं ब्रूयादकृपणः शूरः स्यादविकत्थनः। दाता नापात्रवर्षी स्यात् प्रगल्भः स्यादनिष्ठुरः।
सन्दधीत न चानार्य्यं विगृह्णीयान्न बन्धुभिः। नाभक्तञ्चारयेच्चारं कुर्य्यात्कार्य्यमपीडया। २७०५
अर्थं ब्रूयान्न चासत्सु गुणान् ब्रूयान्न चात्मनः। आदद्यान्न च साधुभ्यो नासत्पुरुषमाश्रयेत्।
नापरीक्ष्य नयेद्दण्डं न च मन्त्रं प्रकाशयेत्। विसृजेन्न च लुब्धेभ्यो विश्वसेन्नापकारिषु।
अनीर्षुर्गुप्तदारः स्याच्चोक्षः स्यादघृणी नृपः। स्त्रियः सेवेत नात्यर्थं सृष्टं भुञ्जीत नाहितं।
अलब्धः पूजयेन्मान्यान् गुरून् सेवेदमायया। अर्चेद्देवानदम्भेन श्रियमिच्छेदकुत्सितां।
सेवेत प्रणयं हित्वा दक्षः स्यान्न त्वकालवित्। सान्त्वयन्न च मोक्षाय अनुगृह्णन्न च क्षिपेत्। २७१०
प्रहरेन्न त्वविज्ञाय हत्वा शत्रून्न शोचयेत्। क्रोधं कुर्य्यान्न चाकस्मान्मृदुः स्यान्नापकारिषु।
एवञ्चर स्वराज्यस्थो यदि श्रेय इहेच्छसि। अतोऽन्यथा नरपतिर्भयमार्च्छत्यनुत्तमं।
इति सर्व्वान् गुणानेतान् यथोक्तान् योऽनुवर्त्तते। अनुभूयेह भद्राणि प्रेत्य स्वर्गे महीयते।

॥ वैशम्पायन उवाच॥ इदं वचः शान्तनवस्य शुश्रुवान् युधिष्ठिरः पाण्डवमुख्यसंवृतः। तदा ववन्दे च पितामहं नृपो यथोक्तमेतच्च चकार बुद्धिमान्।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि राजधर्म्मानुशासनपर्व्वणि सप्ततितमोऽध्यायः॥ ७०॥

॥ युधिष्ठिर उवाच॥ कथं राजा प्रजा रक्षन्नाधिबन्धेन युज्यते। धर्म्मे च नापराध्नोति तन्मे ब्रूहि पितामह। २७१५
॥ भीष्म उवाच॥ समासेनैव ते राजन् धर्म्मान् वक्ष्यामि शाश्वतान्। विस्तरेणैव धर्म्माणां न जात्वन्तमवाप्नुयात्।
धर्म्मनिष्ठान् श्रुतवतो देवव्रतसमाहितान्। अर्चयित्वा यजेथास्त्वं गृहे गुणवतो द्विजान्।
प्रत्युत्थायोपसंगृह्य चरणावभिवाद्य च। अथ सर्व्वाणि कुर्व्वीथाः कार्य्याणि सपुरोहितः।
धर्म्मकार्य्याणि निर्व्वर्त्य मङ्गलानि प्रयुज्य च। ब्राह्मणान् वाचयेथास्त्वमर्थसिद्धिजयाशिषः।
आर्ज्जवेन च सम्पन्नो धृत्या बुद्ध्या च भारत। यथार्थं प्रतिगृह्णीयात् कामक्रोधौ च वर्ज्जयेत्। २७२०
कामक्रोधौ पुरस्कृत्य योऽर्थं राजाऽनुतिष्ठति। न स धर्म्मं न चार्थं प्रतिगृह्णाति वालिशः।
मास्म लुब्धांश्च मूर्खांश्च कामार्थेषु प्रयूयुजः। अलुब्धान् बुद्धिसम्पन्नान् सर्व्वकर्म्मसु योजयेत्।
मूर्खो ह्यधिकृतोऽर्थेषु कार्य्याणामविशारदः। प्रजाः क्लिश्नात्ययोगेन कामक्रोधसमन्वितः।
बलिषष्ठेन शुल्केन दण्डेनाथापराधिनां। शास्त्राणि तेन लिप्सेथा वेतनेन धनागमं।